

cumque personæ private, sive Ecclesiastica sive secularis sint, vel pro tempore fuerint, penitus exclusis alias autem tres quartas remanentes, fuisse, & esse, ac restitui, & remanere debere ipsorum dominorum, ut prius fuerant. Et pro pleniori firmamento de novo talibus personis tantummodo, & forma quibus supra, & non aliter, quartam illam pro modo, & rata honorum recuperatorum, a die dictæ præsertim gratiæ naufragium passorum, sive alleviatorum, vel aliter integre ad litus perventorum, & in futurum perveniendorum, alleviandorum, & naufragium patiendorum, quoquo modo donamus, ac capiendi facultatem concedimus.

Occupatores autem puniri jubet.

§.5. Alias vero personas, modo, & forma præmissis non vocatas, quacumque dignitate, etiam Cardinalatus honore, & dignitate fulgentes, & Ecclesiastica dignitate insignitas, quorumcumque locorum, vel terrarum, mediate, vel immediate S.R.E. subsectorum fures, raptores, latrones, & rebelles Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ esse censemus, ac poenis, & censuris, juxta ferriem, & tenorem præsertim gratiæ aliarum literarum puniri mandamus. Decernentes irritum, & inane, quidquid in contrarium attentari contigerit in futurum.

Clausula præservativa.

§.6. Volumus etiam quod præsertim nostro motui proprio per quamcumque nostram signaturam, etiam motu proprio emanatam, & in futurum emanandam, etiam si de eorum clausulis derogatoriis mentio fiat, nisi illius expressa mentio de verbo ad verbum habeatur, nullatenus derogatum censeatur.

Executorum deputatio.

§.7. Præcipientes Clericis Camera Apostolicæ, Gubernatori, Auditoribus Sacri Palatii, Senatori Urbis, Cameraeque nostræ Auditori, ac quibuscumque officialibus, & iudicibus, quavis auctoritate fungentibus, quatenus in præmissis, dominis, & patronis, seu nautis navium, & barcarum, sic naufragio oppressarum, adversus quascumque personas, etiam Ecclesiasticas, aliterque ut præfertur, se gerentes, assistant, & poenis dictis afficiant, cum invocatione brachii secularis, quatenus opus fuerit.

Clausula derogatoria.

§.8. Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon privilegiis, & indultis ipsorum locorum, statutis, & consuetudinibus quas tamquam corruptelas, & abusus judicamus, indultisque quibuscumque, personis specialiter concessis quibuscumque, aliisque in contrarium facien. non obstan. omnium præmissorum tenores, & formas pro expressis habentes.

Sola signatura sufficit.

§.9. Et quod præsertim motus proprii sola signatura sufficiat, & ipsius simplex exhibitio, & allegatio sufficiat, ac si esset in corpore juris, & aliarum juris Canonici constitutionum clausa, attento, quod in favorem Ripæ, & illius mercatorum.

D.P. An. XV. 15. Martii.

Datum Romæ apud Sanctum Marcum, Idibus Martii, anno nostri Pontificatus XV. Visa Julius Cam. Apost. Decanus, & Riparum Præsident.

LIV.

Familiares, & servitores Prælatorum Romanæ Curie, salarii, & stipendium pro biennio tantum, & infra annum a die obitus illorum petere possint.

PAULUS PAPA III.

Motu proprio &c.

CUM sicut Nobis nuper innotuit, sapius contingat, ut decedentibus Cardinalibus, & venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, ac dilectis filiis Referendariis nostris, necnon Causarum Palatii Apostolici Auditoribus, & Clericis Camera Apostolicæ Præsidentibus, ac literarum Apostolicarum de majori præsentia Abbreviatoribus, qui ut plurimum notabilem familiarium, & servitorum numerum tenere consueverunt, familiares, & servitores præfati eorum patronos jam defunctos insurgentes salaria, & stipendia eorum familiaritatis, & servitutis pro toto tempore, quo eorum familiares existerint, seu illis inserviverint, etiam quod de eis sibi satisfactum sit, etiam longo tempore post obitum ipsorum Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Referendariorum, Auditorum, Clericorum, Præsidentium, & Abbreviatorum, petant, & efflagitent, ac quandoque eorum hæredes, qui ut plurimum de his non sunt informati, super salariis, & stipendiis hujusmodi etiam judicialiter impetant, & molestant, in ipsorum hæredum perturbationem, & non modicum detrimentum.

Causæ Constitutionis.

Sanctio de qua in rubr.

§.1. Nos attendentes, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Referendarios, Auditores, Clericos, Præsidentes, & Abbreviatores præfatos, utpote aliis majoribus negotiis distractos, ut plurimum rationes, & computa salariorum, & stipendiorum familiarium, & servitorum suorum in scriptis non redigere, & propterea eos non facile, sed difficile eorum hæredes, de solutione salariorum, & stipendiorum hujusmodi fidem facere posse, & insuper verisimile non esse, ut qui pro mensuali salario, & stipendio aliis inserviunt, exactiorem eorum salariorum, & stipendiorum ultra integrum annum differant: Volentes fraudibus, quæ in præmissis fieri possent, occurrere, Motu proprio &c. statuimus, & ordinamus, quod de cetero nemo cuiuscumque status, gradus, ordinis, vel conditionis existat, ab hæredibus Cardinalis alicujus, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Referendarii, Auditoris, Clerici, Præsidentis, vel Abbreviatoris defuncti, cujus familiaris extiterit, seu cui inserviverit, salarii, seu stipendium familiaritatis, seu servitutis suæ plusquam pro integro biennio post annum a die obitus ejus patroni, petere aut exigere, seu desuper hæredes præfatos quovis modo, in iudicio, vel extra impetere, vel molestante possit.

§.2. Districtius inhibentes modernis, & pro tempore existentibus Alma Urbis Gubernatori, & Curie causarum dictæ Camerae

Contrà quam iudicari non posse decernit.

te Auditori, ac nostro in eadem Urbe, & ejus districtu in spiritualibus Vicario generali, necnon Senatori, ac quibusvis aliis, tam dictæ Urbis, quam quarumcumque aliarum civitatum, terrarum, & locorum, iudicibus, & officialibus, ne familiares, & servitores præfatos super exactiione salariorum, & stipendiorum hujusmodi biennii, post annum a die obitus ipsius defuncti lapsum audire, aut ad eorum instantiam, contra hæredes præfatos, quovis modo procedere, aut jus dicere præsumant. Ac decernentes ex nunc irritum, & inane, si fecerint super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Quibuscumque non obstantibus.

§.3. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac Urbis, civitatum, terrarum, & locorum hujusmodi, etiam juramento, &c. statutis, & consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Papæ subscr. Pub. P.A.XI. die 21. Aprilis.

Placet Motu proprio. A. Lectum, & publicatum fuit statutum, & ordinatio Romæ in Cancellaria Apostolica, anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo quadragésimo quinto, die vero Martii vigesima prima mensis Aprilis. Pontificatus prælibati SS. D. N. Papæ Anno XI.

IV.

Ex Regest. in Archiv. Vat.

Quod donationes Spoliorum factæ inter vivos per Prælatos Hispaniæ non valeant, nisi Donatores per viginti dies supervixerint.

PAULUS PAPA III.

Ad futuram rei memoriam.

Proccinium.

Cura pastoralis officii admonemur, ut abusus, & fraudibus illis præsertim, per quos Camera Apostolica, cujus jura defendere tenemur, defraudatur, & læditur opportunis remediis obviamus.

Praelati præterea donationis spolia ad Cam. Appertinentia, distrahebant.

§.1. Cum itaque, sicut ad auditum nostrum pervenit, sæpe contingat, ut Archiepiscopi, & Episcopi, ac alii Prælati in Regnis Hispaniarum constituti aegritudine, & in extremis laborantes, scientes, se de bonis per eos ex fructibus, redditibus, & proventibus Ecclesiarum, & Monasteriorum, quibus præfati, ac aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum, quæ obtinent, aut illorum intuitu acquisitis testari, aut alias per viam ultimæ voluntatis disponere non posse, ut quod legitime facere non valent, per indirectas, & fraudulentas vias efficiant, omnia res, & bona per eos ex fructibus acquisita hujusmodi, quæ ut plurimum propter opulentiam Ecclesiarum, Monasteriorum, & Beneficiorum prædictorum maximi valoris, & momenti existunt, per viam simulatam inter vivos donationis inter diversas personas, & in diversos usus distribuunt, seu potius distrahant, in dictæ Camera Apostolicæ, ad quam bona ipsa tamquam ipsorum Prælatorum spolia pervenire deberent, maximum damnum, & præjudicium.

Bull. Rom. Tom. IV. Par. I.

§.2. Nos his fraudibus opportunum remedium adhibere volentes, Motu proprio, & ex certa nostra scientia, volumus, & auctoritate Apostolica per præfatos statuimus, & ordinamus, quod donationes per Archiepiscopos, Episcopos, & Prælatos prædictos in infirmitate constitutos de bonis hujusmodi de cetero faciendæ, nisi post donationes ipsas illi, qui eas fecerint per viginti dies supervixerint, nullus sint roboris, vel momenti, & pro penitus infectis habeantur, & ex eis illis, in quorum favorem factæ extiterint, nullum jus, seu titulus, vel commodum aquiratur, sed omni illarum commodo, & effectu careant.

Nulla de clarantur hujusmodi donationes, nisi donantes supervixerint per viginti dies.

§.3. Decernentes, sic in præmissis per quoscumque Iudices, & Commissarios quacumque auctoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, iudicari, & definiti debere, irritum quoque, & inane si fecerint super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Decretum irritans.

§.4. Ac mandantes dilectis filiis Curie Causarum Camera Apostolicæ generali Auditori, & in dictis regnis moderno, ac pro tempore existenti Apostolicæ Sedis nuncio, quatenus ipsi, vel eorum alter per se, vel alium, seu alios ubi, quando, & quoties opus fuerit præfatos solemniter publicantes, illas inviolabiliter observari, ac suum effectum sortiri faciant, non permittentes aliquid contra earum tenorem per quoscumque quomodolibet attentari, contradictores quoscumque, & rebelles cuiuscumque status gradus, vel conditionis fuerint, etiam si Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, vel alia majori dignitate perfulserint, per censuras, & poenas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris remedia, appellatione postposita, compescendo, ipsasque censuras, & poenas legitimis super his habendis servatis processibus, etiam iteratis vicibus aggravando, ac interdictum Ecclesiasticum apponendo, in vocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Executores hujus Constitutionis assignati.

§.5. Non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon privilegiis, indultis, & literis Apostolicis quibusvis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis concessis, confirmatis, & innovatis, contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus communiter, aut divisim ab eadem sit sede indultum, quod interdicti, suspendendi, vel excommunicari non possunt per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Derogatio contrariorum.

Datum in nostra Civitate Perusii sub Annulo Piscatoris die 19. Septembris Anno 1545. Pont. nostri Anno XI.

Dat. die 19. Septem. 1545. An. XI.

Ex Regest. in
Archio. Vat.

Prohibitio immutandi, alterandi, vel innovandi Stylum Camera Apostolica, vel Cancellarie, in expeditionibus cum poenarum assignatione.

PAULUS PAPA III.

Motu proprio &c.

Narrat abusus exortos in expeditionibus malefactis in Cancellaria, vel Cam. Apoll.

§.1. CUM gravissime querela Nobis nuper super eo allata fuerint, quod licet ab immemorabili tempore circa in expeditionibus literarum Apostolicarum, quae per Cancellariam Apostolicam fiunt, quaedam forma rigorem continens, ac certus stylus jure communi innitens longe diversus ab eis, qui in expeditionibus literarum Apostolicarum earumdem per Camera Apostolicam latiore facultatem circa id habentem servantur, teneri, & servari consueverint. Nihilominus a nonnullis mensibus circa dilecti filii dictarum literarum Abbreviatores majoris praesidentiae ab eorum Praedecessoribus ipsarum literarum Abbreviatoribus viris doctissimis, & in exercitio expediendarum literarum hujusmodi peritissimis, qui stylum, & formam hujusmodi cum summa diligentia, & rigore, ac maxima eorum laude inconcusse observarunt, declinantes, ac ipsos stylum, & formam transgredientes, diversas literas Apostolicas, quae secundum stylum Cancellariae hujusmodi per eos expediri non poterant, sed per dictam Camera expediri debebant, quampluribus officialibus ex expeditionibus per dictam Camera fieri solitis taxam, vel emolumentum capientibus, qui eorum juribus, & emolumentis defraudati sunt, & defraudantur, damnum, & praedictum faciendo propria autoritate expediri ausi sunt, & audent, ac similes, & alias stylo, & formae hujusmodi repugnantes literas, quae per dictam Camera dumtaxat expediri consueverunt, instar ipsius Camera in posterum expedire, & facere velle nituntur, & jactant, & inter cetera gratias expectativas in prima illarum expeditione, ac commendarum cessiones in manibus nostris pro tempore factas, & collationes Beneficiorum Ecclesiasticorum Jurispatronatus apud Sedem Apostolicam vacantium in forma gratiosa faciendas, necnon reservationes fructuum, & regressus, & accessus, etiam si literae Apostolicae super resignationibus, vel cessionibus, ex quarum causa fructus, & regressus, ac accessus ipsi reservantur, confecta non fuerint, ac Coadjutorum deputationes cum futura successione, & creationes in Canonicum, ac expressiones fructuum juxta taxam in libris dictae Camera annotatae. Quod si fieri contingerit praeter confusiones ac dissensionem, & scandala, quae inde maxima orirentur, in perpetuum damnum, & praedictum etiam nostrum, & Sedis Apostolicae, ac dictorum officialium, & illorum officiorum omnimodam fere destitutionem cederet.

Rei hujusmodi delicti temporalibus, &

§.2. Nos igitur scientes, nec aequum, nec expediens esse, ut aliquid in praemissis

per dictos Abbreviatores innovetur, & ea, quae certam, & antiquam formam semper habuerunt, in aliorum praesertim praedictum immutanda non esse; ac propterea damno, & praedictum hujusmodi, ac litibus, & expensis, quae inde facile oriri possent, occurrere, ipsasque lites recidere, aliasque in praemissis, prout ad nostrum spectat officium, provideri volentes; Motu proprio, & ex certa nostra scientia volumus, & Apostolica autoritate decernimus, quod praedicti Abbreviatores aliquas literas Apostolicas in superius expressis, aliis, quibuscumque casibus, in quibus juxta Cancellariae stylum hujusmodi literae ipse per eos expedire non consueverunt, nullatenus expedire, aut stylum praedictum alias quomodolibet ampliare, extendere, vel immutare possint, aut valeant; sed stylum ipsum inviolabiliter observare debeant, & contrafacientibus consentientes, vel votum praestantes sententia excommunicationis a qua non nisi a Romano Pontifice, praeterquam in mortis articulo absolvi possint, eo ipso incurrant; & literas per eos contra praesentium tenores expeditas, & quae expediri contigerit, nullius roboris, vel momenti, neque alicui suffragari debere, ac quae poenas quoscumque Romanos Officiales, & quoscumque alios, apud quos reperta fuerint arrestari, & ad Datarium nostrum, qui earum plumbum scindere, & amovere teneatur deferri possint, & debeant, & nihilominus dicti Abbreviatores in eventum expeditionis hujusmodi ad refectionem omnium damnorum, & interesse tam partibus, ad quarum instantiam, seu pro quibus literae ipsae expeditae fuerint, quam officialibus taxam, & emolumentum capientibus praedictis omnino teneantur, & ad id manu Regia per quoscumque dictae Curiae Judices cogi, & compelli possint.

1545. spiritualibus poenis subiciuntur.

§.3. Non obstantibus praemissis ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon sub viginti octo Septembris, & altera decima septima Octobris diebus Pontificatus nostri Anno XI. in Cancellaria praedicta publicatis ac aliis dictae Cancellariae regulis a Nobis forsan in contrarium editis, quas earum tenores praesentibus pro sufficienter expressis habentes, harum serie revocamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Derogatio contrarium

§.4. Volumus autem praesentes in dicta Cancellaria, ut moris est, publicari, & in illius quinterno inter alias extravagantes ad perpetuam rei memoriam describi, ac perpetuo, & inviolabiliter observari.

Publicatio hujusmodi Constitutionis facienda.

Ex continuat. Annal. Ord. Minor. Tom. X. p. 430.

Contra Fratres Conventuales extra Ordinem absque Sedis Apostolicae licentia vagantes procedendi facultas Praelatis eorum tribuitur.

PAULUS EPISCOPUS SERVUS SERVORUM DEI

Dilectis filiis Modernis Magistro Generali, & Provincialibus Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci Conventualium nuncupatorum. Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

Meditatio cordis nostri assidua hoc inter cetera concernit specialiter, ut persona religiosa, quae ceteris modestia, & sanctitatis exemplo esse debent, a reformationis tramite deviantes, in semitis justitiae, & veritatis dirigantur, & ad debitam vivendi normam reducantur.

Scandala derivantia ex divagatione Fratrum sub variis praetextibus exponit.

§.1. Cum itaque, sicut accepimus, complures Ordinis vestri Fratrum Minorum Sancti Francisci Conventualium nuncupatorum Professores, ad verita profiliant, & excessibus se immergere, eaque detestabiliter committere non contemiscant, quorum nonnulli ad praedicationem Apostolicam etiam pro ministerio praedicandi indulgentias Cruciate contra Infideles in subsidium Terre Sanctae electi, alii vero ad quarrendum subsidia pro Fabrica Basilicae Principis Apostolorum de Urbe constituti, ac complures ad alicujus ex venerabilibus Fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus, seu Principibus, vel alterius Domini temporalis, sive etiam unius Patriarchae, Archiepiscopi, Episcopi, vel alterius inferioris Praelati familiaritate recepti, & admissi, quarum praetextu, tamquam Religionis laxatis habentibus, ab obedientia, & jurisdictione suorum Praelatorum, & dicti Ordinis Superiorum se exemptos fore, & ita ab illis, si quae commiserint, minime puniri posse praetendunt, in animarum suarum perniciem, & Religionis opprobrium, perniciosumque exemplum, & scandalum plurimorum.

Superioribus Regularibus contra eos procedendi facultatem facit.

§.2. Nos, qui, ut excussis his, quae Religiosorum hujusmodi debitam offuscant decemiam, salutare fructus, & exemplares mores super inducantur providere, prout nostro pastoralis incumbit officio, exoptamus, vestris in hac parte supplicationibus inclinatis, motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine, vobis, ut omnes, & singulos praedictae conditionis, & qualitatis Fratres vestri Ordinis hujusmodi, in Domibus, seu Conventibus permanentes, & in communi viventes, seu extra Domos, & Conventus hujusmodi, absque nostra, & Sedis Apostolicae licentia vagantes, qui nefaria committere non verentur, quibuscumque dignitatis, status, gradus, & conditionis fuerint, quomodolibet culpabiles, & qualitercumque privilegiatos, ac exemptos, auctoritate nostra visitare, & contra illos etiam per viam Inquisitionis, vel investigationis, vel alias ex officio, aut per viam appellationis procedere, eosque

Bull. Rom. Tom. IV. Par. I.

debita animadversione punire, & ad observationem regularium Institutorum, ac veterum Constitutionum in viridi Observantia existentium, per censuras, & poenas Ecclesiasticas, necnon privationis ab officiis ab eis pro tempore obtentis, cogere, & compellere, ac in praemissis nostra, & dictae Sedis auctoritate procedere, & judicare, ac omnia alia, & singula necessaria, seu quomodolibet desuper opportuna facere, & exequi, necnon contradicere quolibet, & rebelles, quibuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, per eandem sententiam, censuras, & poenas, sublato appellationis, seu alterius diffugii obstaculo, appellatione remota, compescendo, & si opus fuerit, auxilium brachii saecularis invocare libere, & licite valeatis, plenam, liberam, & omnimodam facultatem, licentiam, & potestatem, auctoritate praedicta, tenore praesentium concedimus.

§.3. Non obstantibus praemissis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon quibuscumque privilegiis, indultis, & literis Apostolicis dictis Fratribus, tam sub plumbo, quam sub annulo Piscatoris, aut etiam per Poenitentiarum nostram, seu alias quomodolibet haecenus in contrarium, per quoscumque Romanos Pontifices Praedecessores nostros, aut etiam per Nos, ut praefertur, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac etiam sub irritativis, annullativis, exceptivis, praeservativis, restitutivis, declarativis, ac derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis concessis, ac saepius innovatis, & confirmatis, quibus omnibus etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, ac nemini adversus praemissa suffragari posse volumus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Quibuscumque in contrarium faciatis non oblatibus.

§.4. Volumus autem, quod praesentium transumptis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personae in dignitate Ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae eisdem praesentibus adhiberetur, si forte exhibite, vel ostensa.

Transumptis danda fides.

Datum Romae apud Sanctum Matcum, sub annulo Piscatoris die 7. Januarii 1547. Pontificatus nostri Anno XIII.

Die die 7. Januarii 1547. An. XIII.

Ex Regest. in
Archiv. Vat.

Causarum tam Criminalium, quam mixtarum cognitionem Provinciarum Campaniæ, & Maritimæ ad eundem Rectorem tantummodo spectare, ab eoque decidi, & definitur debere decernit.

PAULUS PAPA III.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Injunctum nobis desuper Apostolicæ servitutis officium, quo sumus unicuique in administranda justitia debitores, nos excitat, & inducit, ut ad ea, per quæ administrationi Justitiæ hujusmodi, & Cameræ nostræ Apostolicæ indemnitati consulitur, nostræ vigilantia partes propensius impartiamur.

Causa ferenda
de iusticiæ
Constitutionis.

§.1. Cum itaque, sicut nuper accepimus, licet Nos in Provincia nostra Campaniæ, Maritimæ, & Latii unum S.R.E. Cardinalem nostrum, & Apostolicæ Sedis Legatum de latere, seu alium Prælaturam, vel Gubernatorem, qui Provinciam ipsam salubriter regat, & gubernet habere consueverimus, ac illius populos prospere dirigat, nihilominus causas ipsius Provincie præsertim interesse dictæ Cameræ tangentes, per partes ipsarum causarum immortales facere affectantes, quandoque sub pretextu gravaminis quandoque vero per viam avocationis de partibus ad Romanam Curiam trahi, & ut plurimum coram pro tempore existenti Curie causarum dictæ Cameræ Apostolicæ generali Auditore, seu ejus locumtenente etiam tamquam ordinario introduci, & exinde dictam Cameram, & pro ea agentes gravioribus laboribus, & expensis fatigari, ac causas ipsas in longum plus debito differre, & interdum pro eadem Camera agentes præfatos laboribus, & expensis fatigatos easdem causas deferere sepe contingat cum gravi ipsius Cameræ iactura, & Iustitiæ neglectu.

Declaratio
de qua in rubrica.

§.2. Nos, quorum interest dictæ Cameræ dispendiis, quantum cum Deo possumus, occurrere, in præmissis opportune providere volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine statuimus, & ordinamus, quod omnes, & singula causæ, tam criminales, quam mixtæ de cetero perpetuis futuris temporibus infra limites dictæ Provincie pro tempore exorte in eadem Provincia per legatum, vice-legatum, gubernatorem, seu alios iudices, & officiales pro tempore existentes audiri, cognosci, decidi, & terminari debeant, nec quovis pretextu ad dictam curiam contra continentiam tenorum, etiam vigore ordinariæ facultatis præfati Auditoris, seu quarumvis commissionum in eadem Curia finiri, decidi, terminari, trahi, seu ad illam avocari, vel in ea committi possint.

Clausula irritantes.

§.3. Decernentes nihilominus ex tunc irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Obstantium derogatio.

§.4. Non obstantibus quibusvis Apostolicis, ac Provincialibus, & Synodalibus

Constitutionibus, ac Curie causarum Cameræ hujusmodi etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis, ac facultatibus eidem Auditori, ac locumtenenti sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis quomodolibet concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innovatis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris die 12. Junii 1548. Pontificatus nostri Anno XIV.

Dat. die 12.
Junii 1548.
An. XIV.

LIX.

Jurisdictione, ac facultates Prælatorum, & Officialium Visitationis Carcerum Almae Urbis; Et ordinationes ab eis observandæ.

Horum Carceratorum subventionem curat Archiepiscopus fraternitatis Caritatis, de qua supra in Constitut. XL. Leonis X. Illius Tom. III. Part. III. fol. 473.

Quoad Gubernatorem Urbis attende Leonem X. Constitutione IX. Et si pro ibidem fol. 401.

PAULUS PAPA III.

Ad futuram rei memoriam.

Adonum Apostolicæ servitutis supernæ dispositione vocati, si omnium personarum jura illibata servari, & ab omni gravamine, & dispendio illæsa fore cupimus, & ad id libenter nostræ sollicitudinis studium adhibemus, multo magis equidem, pro Carceratis, & Pauperibus in Alma Urbe nostra commorantibus protegendis, ex injuncti Nobis officii debito Apostolicæ provisionis partes tenemur impendere, ne indebitorum onerum, & gravaminum injurias subeant, & detrimenta patiantur.

Exordium.

§.1. Pravas itaque, detestabiles, & illicitas improborum cupiditates, & ex quibus nostris subditis, & Pauperibus damnosa possent provenire dispendia, tollere cupientes, Leges, Decreta, & Statuta infra scripta, quorum aliqua per sel. rec. Clementem Prædecessorem nostrum, pro eorumdem Pauperum, & Carceratorum commodo, ad perpetuam rei memoriam, Motu proprio, ex certa scientia, & potestatis plenitudine provisâ, & salubriter edita fuerunt, motu, scientia, & potestate similibus in omnibus, & per omnia, ut inferius describuntur, observari debere hac in perpetuum valitura lege statuimus, & mandamus. Decernentes irritum, & inane, quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Contrariis etiam privilegiis, & Constitutionibus, (illorum omnium tenores pro latissime expressis habentes) obstantibus quibus-

Statuta infra scripta, ex causis hic expressis ille Pontifex servari jubet.

Carcerari quando gratis relaxandi.

Quibuscumque. Quæ intimari, & in Locis publicis appendi volumus.

§.2. In primis, quod quoties aliquis, sine mandato Officialium, ad quos spectat, capitur, præterquam si in flagrante crimine reperitur, vel etiam si cum mandato captus, si culpabilis non sit repertus, vel indicia purgaverit, vel si iudici, qui eum capi fecit, etiam extra Visitam, aut si Præsidentibus Visitæ ex aliqua causa rationabili videretur, gratis sine aliqua captura, & carceris solutione, & sine manu executorum libere relaxetur. Et si ad aliquid instantiam iniuste captus reperitur, ipsius expensis captura, & carceris solutio fiat; & si a barisello, vel executoribus contra præmissa aliquid exactum fuerit, capto restituatur ad omnem ejus petitionem. Et in omnibus prædictis casibus iudices in mandatis de relaxando, sub majoris communicationis poena ipso facto incurrenda, debeant apponere, ut gratis ubique relaxetur. Neque possit aliquid a carceratis præfatis exigi sub pretextu, quod ab his qui eos iniuste capi fecerunt, recuperare poterunt. Sed executores, & Carcerum custodes debitas sibi mercedis ab illis exigant, qui iniuste carceratos detineri procurarunt. Distinque iudices omnes impensas, etiam pro alimentis per præfatos carceratos factas, eis etiam manu regia ab eis, qui eos indebite capi, & detineri iusserunt, restitui & resciri faciant.

Capti tamquam testes quomodo relaxandi.

§.3. Capti etiam pro informatione curie tamquam testes, nihil capientibus solvant, nec in carceribus publicis aut secretis aliquo modo ponantur, sed incontinenti per iudices examinentur; examinati ad sua negocia faciendi relaxentur, alioquin Iudices pro qualibet vice poena decem ducatorum pro subventionem Carceratorum tantum applicandam, nisi Gubernatori, Auditori, Vicario, vel Senatori, eos carcerandos fore videretur ex causa, quam Visitationibus justificare teneantur. Et prædictis alimenta necessaria quamdiu in carceribus detinebuntur, vel sisco præstentur.

Carcerati infra triduum, examinentur, & deinde vel dimittantur, vel ponantur ad largam.

§.4. Distinque Iudices captum pro quovis crimine, in secretis carceribus ultra triduum antequam examinetur retinere nullo modo possint, sed infra triduum carceratum hujusmodi examinent, & juxta juris dispositionem, aut relaxent, si innocens reperitur, vel ponant ad largam, vel in dictis secretis carceribus, prout facti qualitas expostulat, retineant; alioquin custos in prima Visita id Visitationibus manifestare teneantur, sub poena decem ducatorum applicandorum, ut est supra scriptum: nisi de mandato nostro aliter fuerit ordinatum, de quo mandato ipsi Iudices Visitationibus fidem facere teneantur, vel si dicti Iudices ex aliqua justa causa aliter faciendum Visitationibus notificaverint.

Sine indicis nemo capiatur nisi de mandato Gubernatoris.

§.5. Iudices prædicti sine legitimis indicibus præcedentibus neminem capi mandent, nisi Gubernatori ex legitima causa aliter visum fuerit, & tunc si capiendus sine indicibus sit aliquis, ducatur ad præsentiam ejusdem. Qui Gubernator instigatorem faciat cavere

de damnis, injuriis, & interesse, & prout qualitas personæ carcerandæ expostulat, vel cogat cum ad cavendum de se præsentando, vel mittat ad carceres arbitrio suo. Verum si infra biduum indicia non supervenerint, relaxetur.

Indiciorum copia detur ante torturam, nisi in criminibus exceptis.

§.6. Captum vero quemcumque, ante torturam, seu antequam tortura subiciant, ad purgandum indicia contra eum laborantia legitime admittant, data indiciorum copia in forma boni extractus, & non registri, cum expressione nominum testium, ad hoc, ut inquisitus possit se defendere, præterquam in crimine hæresis, & aliis criminibus a jure exceptis, juxta tamen juris dispositionem. Et si indicia purgata non fuerint (super quo tamen prius audiat Advocatus pauperum, vel alius quicumque ad libitum ipsius rei) tunc torquendum continuato actu torture, non autem in tortura per longum temporis spatium unius aut plurimum horarum, aut ad extraneos actus, etiam prandii aut coenæ, divertendo detineant, sed prout facti, & torquenda personæ qualitas expostulat, incontinenti expediant; & examinatores claris verbis utantur ad reperendum veritatem, non ad implendum constituti intellectum.

Et nemo torquetur nisi legitime interrogato pro cellis.

§.7. Et nullus torquetur, nisi legitime prius indicibus, & testibus pro indicibus examinatis repetitis: carceratis, & Procuratore pauperum, in legitimatione, & repetitione citatis, & pauperibus arbitrio iudicum, de quorum mandato detinebuntur, indiciorum copia gratis tradatur, vel processus cum indicibus advocato pauperum, sine aliqua impensa ostendatur. Et si Procurator fiscalis ad dandum interrogatoria citatus, illa infra terminum in citationibus contentum non dederit, testes pro carceratorum defensione examinari sine interrogatoriis debeant.

Captus pro uno crimine, non interrogatur super aliis sine indicibus.

§.8. Idem Iudices captum pro uno crimine, super aliis de quibus indicia aliqua non habent, nullo modo interrogare præsumant: sed tam in his, quam alias in omnibus occurrentibus juris communis dispositionem servare teneantur, & debeant, ac Iudices, qui processerunt, dum causas in Visita proponunt, habeant secum processus, ut Visitationes intelligant, & videant carceratum minus, vel plus debito non gravari.

Verba rei, scribantur per Notarium illius idiomatis, quo prolata fuerint.

§.9. Ac insuper ne literarum ignari ex mala notariorum in latinum translatione, quandoque indebite damnari patiantur, decernimus, quod verba super quibus interrogatur reus, eo modo quo ipse illa profert, in latinum si latine proferat, vel vulgari sermone per notarium scribantur: & si reus loquatur in vulgari adhibeatur notarius illius lingue, vel idiomatis cujus est reus, vel cum interprete illius lingue.

Indiciorum copia detur in modum extractus.

§.10. Et si contingat reum indiciorum copiam petere velle, iidem notarii per modum extractus, & non registri, & literis minutis, & currentibus, & pro quolibet margine pleno triginta versus continente, tradant, ac pro quolibet centenari cartarum scripturarum non plusquam quinque ducatos

catos recipiant, & sic pro rata in minori, vel majori cartarum numero, sub pena...

§.11. Si vero ad alium judicem acta forent transportanda, tunc fiat regestrum, & solvatur prout in Curia eadem solvi consuevit...

§.12. Et si aliquis carceratus innocens reperitur, & pro sua innocentia debeat relaxari, nihil ab eo in aliqua Curia, etiam occasione cujusvis assettamenti exigatur.

§.13. Custodes vero carcerum decreta Camere alias edita servare teneantur. Turris Nonæ, pro quolibet Clerico ultra carlenos veteres sex, pro Laico ultra tres...

§.14. Simili modo Barifellus, Marefcalli, & Executores, pro mercede suæ executionis decreta dicte Camere servare teneantur...

§.15. Pro honesta cibatione ultra unum carlenum similem non exigant, ita tamen, quod pro qualibet vice cibandi ultra dimidium carlenum non capiant...

§.16. Teneantur dicti custodes tempore Visitationis omnes carceratos, nemine excepto, Visitationibus presentare, & in secretis detentos nunciare in scriptis...

§.17. Et insuper dicti Judices carceratos per alios non arrescent in carceribus, sed si aliam causam habent contra carceratum, significetur judici, de cujus commissione fuit carceratus...

§.18. Item significationes factæ per Gu-

bernatorem, vel alios Judices data idonea cautione ferventur per omnes per duos menses, lapsis duobus mensibus non ferventur.

§.19. Item carceratus pro aliqua causa per unum Judicem, eo relaxato, possit per alios Judices pro nova causa carcerari, sed non pro eadem, nisi de mandato nostro, aut Camerarii.

§.20. Item quod singulis hebdomadis Visitatores carcerum visitent omnes carceres semel in hebdomada, vel saltem bis in hebdomada duos carceres, nisi impediti fuerint, & relaxandos relaxari faciant statim ante recessum a visita.

§.21. Item id quod per commune Visitationum votum deliberatum fuerit, semper observetur, & executioni mandetur, & custos carcerum eis parere debeat, sub pena decem ducatorum, ut præfertur, applicanda, non obstantibus tertii contradistictione, vel inhibitione, nec contradicenti, & alleganti post præstita vota fore mandatum nostrum, vel Camerarii, nisi illud exhibeat, credatur, sed omnino relaxatio fiat.

§.22. Item quod factò decreto de relaxando, custodes non retineant carceratum vigore alicujus arresti, nisi fuerit subscriptum ad minus manu duorum Visitationum.

§.23. Item facta compositione, omnes penæ consignentur penes depositarium nostrum, distribuehdæ per mandatum nostrum, vel dicti Camerarii.

§.24. Item quod custodes carcerum non possint aperire capsas elemosynarum pauperum carceratorum sine presentia alterius ex Procuratoribus dictorum pauperum; & ille pecunie non dentur magistris domus carceris, sed dispensentur inter illos, qui non habent modum vivendi per eundem magistrum, cum interventu Capitanei carcerum, & unius ex Procuratoribus pauperum.

§.25. Item capti ex cujusvis mandato non ducantur ad alium locum, nisi ad publicos carceres, ad quos Visitatores causa Visitationis accedere solent, aut ad Castrum S. Angeli de speciali mandato nostro.

§.26. Habentes significationes five mortatorias a Camera Apostolica concessas propter paupertatem, & præstita cautione, etiam sint obligati in forma Camere, ad instantiam quarumvis personarum privatarum non molestantur auctoritate seu mandato alicujus Judicis, sub pena arbitrio Camere declaranda.

§.27. Infirmi carcerati, si pro debito civili detinentur, facta fide per duos medicos de infirmitate gravi, ita quod sit periculum vite, præstita cautione de redeundo recuperata sanitate, relaxentur. Si vero pro causa criminali, ex qua veniret imponenda poena mortis, si jam sit confessus, vel convictus, vel pro aliis criminibus minoribus, præstita cautione idonea, liberetur ut supra. Et si sit pauper, qui eam non reperiat, consignetur Hospitalis guardiani, qui quamprimum convalescet, presentare teneatur.

Significationes ferventur per duos menses.

Pro eadem causa unius Judicis carcerat.

Visitatio singulis hebdomadis fiat.

Ejus resolutiones attendantur.

Relaxandi ex decreto Visitationis, non possunt arrescari.

Compositio penæ pecunie deponantur.

Elemosynæ quomodò distribuantur.

Capti omnes ad carcerem publicum ducantur.

Significationes concessæ a Rev. Camerario ferventur.

Infirmi pro debito carcerati quando relaxandi.

Regestrum fiat actorum transportatorum.

Innocens nihil solvat.

Custodes Carcerum servent decreta Camere.

Executores idem faciant.

Carceratorum cibatio.

Custodes presentent Visitationibus detentos in publicis, & notificent detentos in secretis.

Arresta dentur per Judicem, de cujus mandato est aliquis carceratus.

Bona reperia penes carceratorum custodien.

Custodes quid ab arrestantibus recipiant.

Barifellus non petat quicquid pro exploratoribus.

Triremes bis in anno visitandæ.

Carcerati quomodo transportentur.

Executores merces.

Carcerati quando pro carcere nil solvant.

Nemo pro injuriis &c. carceretur.

Pauperes vel condemnati non solvant propinas.

Carcerati Ripæ, & Burgi, ubi visitandi.

§.28. Bona, vel pecunia, quæ reperiuntur in posse carceratorum, consignentur cum inventario factò in presentia carcerati, & coram duobus testibus custodi carcerum; qui teneatur restituere integre ad mandatum Judicis, qui cum capi fecit.

§.29. Custodes carcerum non exigant, nec sponte recipiant ab arrestantibus carceratos, ultra quam exigatur a carcerato pro relaxatione.

§.30. Barifellus non exigat aliquid a carceratis ratione expensarum, quas dicit se fecisse pro exploratoribus.

§.31. Triremes visitentur bis in anno, & facta visitatione fiat verbum Nobis, vel Pontifici pro tempore, & relaxandi ex mandato Visitationum sine mora per Capitaneum triremium relaxentur, sub poena amissionis salarii.

§.32. Carcerum custodes carceratos ad alios carceres sine judicium, de quo mandato detinentur, licentia, transferre, nec a carceratis aliquid exigere, dum pro stipulanda aliqua obligatione per carceratos facienda eos a carceribus extrahant, vel a conpedibus liberant, non possint.

§.33. Marefchalchi, ceterique executores, in causis civilibus, & criminalibus Capitoli tabulam observent. Et pro quibusvis executionibus, realibus, & personalibus usque ad summam quinque ducatorum, carlenum unum, usque ad decem, duos, usque ad quinquaginta, quinque, & ab inde supra, quæcumque fuerit summa, ducatum unum, & non ultra exigant. In executionibus vero penæ capitalis, vel sanguinis, ducatum unum. In casibus vero, in quibus eis quarta pars poenarum secundum statuta debetur, si ex gratia poenæ moderentur, etiam si post executionem gratiam fieri contingat, quartam tantum ejus recipiant, quod ex gratia solvitur. Barifellus vero in civilibus etiam illam observet. In criminalibus autem, & extra Urbem in civilibus, & criminalibus, id tantum capiat, quod per Camera Apostolicam, seu Gubernatorem fuerit ordinatum, ubi inter eum & partes dissensio super hoc foret. Pro mandato de relaxando in curia Gubernatoris in causis criminalibus, non tamen gravioribus, solvatur notario tertia pars unius julii, & pro sigillo carlenus unus.

§.34. Carcerati qui non acceperunt copiam processuum, non teneantur aliquid pro carceribus solvere.

§.35. Pro injuriis verbalibus, & altercationibus sine armis, vel sanguine factis, & in causis civilibus non excedentibus summam quinque ducatorum, & in similibus aliis rebus minimis, nemo carceribus mancipetur.

§.36. Pauperes qui per sententiam absolvuntur, & divites qui condemnati fuerint, pro nota sententiæ, nec pro judicium propinis, nec quibusvis juribus fiscalibus aliquid solvere teneantur.

§.37. Carcerati in Ripa, in visitatione Capitoli, Carcerati vero in Burgo, in visitatione Turris Nonæ, presententur. Et

visitationes, Camerario Ripæ, & Judici Burgi, per Procuratores pauperum, Capitoli, & Turris Nonæ intimentur. Placet, & ita mandamus. A. Papæ subscr.

Sequitur deputatio executoris præcedentis Constitutionis.

PAULUS PAPA III.

Motu proprio &c.

CUM alias nos &c. Omititur residuum Bullæ, quia tota est, quæ præcedit.

§.1. Et pro præmissorum, omnium, & singulorum observatione, & executione committimus, & mandamus Episcopo Torcellan. Camere Apostolicæ Clerico, & ad præfens carcerum præfate Urbis Visitationi, & pro tempore earundem carcerum alteri Clerico, per eandem Camera deputando, ut decreta prædicta per quoscumque ejusdem Urbis judices, notarios, executores, carcerum custodes, & alios ad quos pertinet, in omnibus, & per omnia inviolabiliter observari mandet, & faciat cum effectu, ac contravenientes, & inobedientes quoscumque, per censuras Ecclesiasticas, & pecuniarias, ac privationis, seu suspensionis ab officio, necnon carceris, & alias etiam personales, de quibus ei videbitur, poenas illas etiam aggravando, & reaggravando, mandata executiva desuper decernendo, ac brachium sæculare exercendo quacumque appellatione postposita, coerceat, & compescat, poenæque prædictas exigat, & imponat, ac exigi, & imponi faciat, & mandet, tam ex ejus officio, quam ad instantiam Advocati, & Procuratoris pauperum pro tempore existentium, cum facultate citandi, & inhibendi, aliaque faciendi, & exequendi, quæ in præmissis, & circa præmissa fuerint necessaria, & opportuna.

§.2. Præmissis, necnon Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, privilegiis quoque, & indultis quomodolibet, etiam vim contractus habentibus, & ex causa quantumcumque onerosa, concessis, & confirmatis, quorum tenores pro expressis haberi volumus, perinde, ac si de verbo ad verbum, de illis individua mentio facta esset, quibus specialiter, & expresse derogamus, quatenus præmissis decretis, & ordinationibus obstant, ceterisque in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscumque.

Placet Motu proprio. D. Videat Reverendiss. Card. Camerarius. A. Approbatæ fuerunt a Camerario, & approbatæ in Camera die 4. Julii 1548. Pontificatus SS. D. N. Pauli, divina providentia Papæ III. anno decimoquarto.

Relatio præced. Conf. Executor istius Constitutionis deputatur Clericus, qui pro tempore est carcerum Præfidentis.

Clausula de rogatoria.

Papæ subscr.

Admissio Camerarii & Camera. P. An. XIV. die 4. Julii.

Indulta Mercatorum utriusque Ripæ Urbis, circa prioritatem & potioritatem suorum creditorum ripalium, & circa dilationes, & moratorias eorum debitoribus non concedendas.

Jurisdictionem Judicium Riparum, habes hic sup. in Constitut. VI. Cum nobis fol. 124. & Clem. VII. Const. IV. Nuper fol. 35.

PAULUS PAPA III.

Motu proprio &c.

Horum Penitentium Constitutiones non posui, uti hic plene relatas, in quibus cavetur, debitoribus ripalibus dilationes non concedi.

CUM postquam fel. recor. Innocentium Octavum, Leonem Decimum, Clementem Septimum, Romanos Pontifices Prædecessores nostros, ac Nos etiam publicam utilitatem præ oculis habentes, mercatores in Ripa, & Ripetta Urbis commercia exercendi promptiores, ad vinum, frumentum, & alias merces pro usu, & commo incolarum, & curialium Urbis necessarias, per mare, & terram, ad eandem Urbem adducendas, & conveyi faciendas reddere studentes, eis inter alia privilegia indultum, ac concessum fuit, ne sub prætextu moratoriarum, salinarum, cessionis bonorum, dilationis quinquennalis, aut quarumvis commissionum, etiam a Nobis desuper diversis Romanæ Curie judicibus exortarum per debitores ipsorum occasione hujusmodi commerciorum venditorum, crediti sui, & pretii inde provenientis exactio retardaretur, seu quomodolibet impediretur, expresseque Camerario Ripæ, & Ripette præfate, pro tempore mandatum, ut moratoriis, & aliis præmissis non obstantibus, debitores, sic morosos, ad satisfaciendum, & solvendum præfatis mercatoribus compelleret, aliaque faceret, & prout in diversis desuper signatis motibus propriis, quotum tenores, & compendia veriora pro plene expressis hic haberi volumus, latius continetur.

Quidam privilegii hoc indultum eis non obesse, prætendebant.

§.1. Accepimus nuper nonnullos cavillosiores debitores, quod una via reperitur prohibitorum, alia extorquere fatigantes, clericos, seu alios magis privilegiatos existentes, contra se præmissa indulta, & privilegia locum non habere prætenden. beneficium decretalis, *Pervenit*, seu decretalis, *Odoardus*, impetrasse quotidie, prætextuque commissionum a Nobis desuper exortarum, ac admissionum sibi illarum vigore concessarum per diversorum Rom. Curie judicium sententias, quæ etiam in rem transivisse judicatam dicuntur, & beneficia præfata defraudasse eosdem mercatores, quod fit ut alibi etiam quam coram dicto Camerario ordinario eorum judice, propter fraudes has excogitatas, ad diversa tribunalia hujusmodi contra formam dictæ Ripæ constitutionum pro credito suo litigare coguntur. Necnon quod etiam laudabili hætenus, & inveterata consuetudine fori ejusdem Ripæ introductum fuit, quod mercatoribus eisdem qui mercimonia prædicta, ut plurimum pretio minime presenti interveniente, sed ad

diem solvendo vendentes, notariosque præfatos non habentes, seu alias pro majori ipsorum commo merces sic venditas aliter describi curare, nisi in eorum, & proxenatarum Ripalium libris conscripti non sunt, scriptura, & adnotatio ad probandum, & consequendum creditum eorum, in judicio & extra sufficiant; nihilominus a certo tempore circa ob frequentes debitorum decõtionem, ortis litibus, & quæstionibus inter dictos mercatores, ac alios eorumdem debitorum decoctorum creditores, instrumenta publica etiam in ampliori forma Cameræ Apostolicæ habentes, super discussione ac prioritate in bonis debitorum coram variis judicibus adversus consuetudinem hujusmodi in dubium revocant, in grave ipsorum mercatorum præjudicium, qui tempus, quod in exercenda mercatura consumpturi essent, in eorum creditis recuperandis conterere cogantur, ac Urbis maximum incommodum, cujus ubertas propterea non parum minuitur.

§.2. Nos quibus indemnitas dictorum mercatorum, ac Almæ Urbis nostræ commodum non minori cura nunc sunt, quam alias fuerint, inconvenientibus hujusmodi occurrere volentes, presentium vigore, quas vim perpetuæ Constitutionis habere decernimus, Motu proprio prædictos ad beneficia præfata extendentes, omnes, & singulas commissiones, etiam expressam mentionem de rebus Ripalibus continentes, & a Nobis illarum vigore, seu alias quomodolibet inhibitiones, significationes, decreta, & admissiones ad beneficia præfata quibusvis dictorum mercatorum occasione rerum Ripalium debitoribus, etiam dictis quantumcumque privilegiatis per quoscumque judices in posterum concedenda, & emananda, eisdem debitoribus nullatenus, ad effugendum, vel differendum solutionem debiti occasione præfati sic contracti suffragari debere decernimus.

§.3. Et insuper eisdem mercatoribus, ut ad probandum plene, in judicio, & extra, qualitatem, & quantitatem mercium prædictarum ab eis venditarum pro tempore, adnotatio, & descriptio de illis, de ipsorum, ac proxenatarum præmissorum libris, in judicio, & extra plene probent, ac fidem indubiam faciant, executionemque habeant perinde, ac si esset obligatio in forma Cam. Apostolicæ, & alias exequatur judex, prout in Curia Ripæ, & Ripette executioni mandantur.

§.4. Decernentes insuper quod si mercator, ut supra, Ripalis reperiat aliquando, vel in aliquo loco bona, quæ sua esse prætendat, illa ad se pertinere, & sua esse intelligantur, plene, & sufficienter probasse, si per testes docuerit, aut per proxeneta, medio juramento ejusdem proxenete, & alium idoneum testem, aut alias legitime probaverit, juxta consuetudinem dictæ Ripæ, & Ripette, & sic observari volumus, & mandamus, contra quoscumque juxta præfatam consuetudinem, mercatoresque præfati in mercibus sic venditis pepes debitores existen-

Hic ideo Põtifex d. indultum validat contra quoscumque.

Mercatorum Ripalium libris, juncto libro Proxenatarum credi jubet.

Ipsique in rebus eorum extantibus, præferantur omnibus.

existentibus, etiam a quibusvis detentis quibuscumque aliis creditoribus, etiam expressam, & anteriorem hypothecam, instrumenta publica in ampliori forma Cameræ Apostolicæ confecta, & stipulata, creditum suum probantia habentibus, etiam clericis, S. R. E. Cardinalibus, & aliis quibusvis cujuscumque gradus, vel conditionis existant præferri.

In aliis vero habeat hypothecam & cõcurrant cum obligationibus Cameræ libris.

§.5. In aliis vero quibuscumque debitorum bonis, cum ceteris creditoribus hypothecam, expressam seu tacitam, habentibus, concurrere occasione debitorum propter merces Ripales venditas dumtaxat contentarum, ac duabus sententiis conformibus, per Camerarium, ac Præsidentem pro tempore dictæ Ripæ, & Ripette, latis, nullatenus appellari, vel provocari, etiam ad Nos, & Sedem Apostolicam, quas effectum rei judicatæ habere debere volumus. Et sic per quoscumque judices, etiam S. R. E. Cardinales, ac causarum Palatii Apostolici Auditores, in quibusvis causis, negociis, & controversiis, sententiari, judicari, & definituri debere, irritum quoque &c. decernimus.

Officialis, & Judices eadẽ observent.

§.6. Mandantes propterea moderno, & pro tempore Camerario præfato, quatenus debitores ex causa præmissa obligatos, decretis, significationibus, admissionibus, & aliis prædictis non obstantibus, ad satisfaciendum mercatoribus antedictis de debitis sic contractis, ac eorumdem debitorum bona detinentes, ad illa sibi dimitendum ad effectum consequendum satisfactionem integram juris opportunis remediis, ac alias juxta stylum curiæ suæ compellat. Dantes eidem facultatem, ac omnimodam potestatem quibusvis judicibus secularibus, & Ecclesiasticis, ac omnibus Romanæ Curie tribunalibus, etiam sub censuris, & poenis pecuniariis, suo moderandi arbitrio, ne exactorem debitorum ex causa præinserta contractorum quomodolibet impediant, in illisve quovis quæsito colore, & mercatoribus prædictis præcipientes, ne solvere debentes alibi quam coram se intromittant inhibentes. Et si aliquas inhibitiones per alios quoscumque judices Urbis ad uxorum dictorum debitorum, aut aliarum quarumcumque personarum, dominium, vel hypothecam, seu quodlibet aliud jus in bonis in omnibus dictorum debitorum existentium, seu per dictos debitores quovis modo possessis habere prætendentium factas invenerit, per quas executio ad instantias dictorum mercatorum decreta in dictis bonis fieri prohiberetur invenit, ne ex hoc facultas bona hujusmodi occultandi detur, eisdem inhibitionibus non obstantibus bona præfata describi, & de illis inventarium confici, & penes aliquam idoneam personam deponi, quousque de juribus partium discutatur faciendi. Et si aliqui ex dictis debitoribus de Urbe abfuerint, literas rogatorias eis, qui in eis locis, ubi dicti debitores moram traxerint, justitiæ ministrandæ præferunt directas, ut eosdem debitores ad satisfaciendum dictis mercatoribus compellant, cum comminatione reprensaliarum, nisi id faciant, decernentes, Bull. Rom. Tom. IV. Par. I.

mittentes, & illarum præsentationis relatione habita, neque infra terminum in illis præfixum, justitiæ ministrata fuerit, repræsentatias contra homines dictorum locorum, illorumque res, & bona, juxta stylum in Urbe solitum, decernentes, & exequentes, mandantes, & facientes.

Quibuscumque non obstantibus.

§.7. Non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, stylo Palatii, statutis, & novis reformationibus Urbis, privilegiisque, in adultis, & facultatibus prædictis, debitoribus, & aliis, & pro tempore Auditori Cameræ Apostolicæ, Gubernatori, Vicario, Senatori, quibusvis aliis judicibus Urbis, eorum Curii, etiam per Nos concessis, innovatis, & approbatis, & concedendis, quibus omnibus, ac si eorum tenores &c. latissime, hac vice dumtaxat derogamus. Præsente quoque nostram Constitutionem, cui non derogatum per quancumque signaturam, ac in qua, omnia, & singula decreta, & clausulas, in motibus propriis prædictis contentas, & descriptas, & repetitas censeri debere volumus, in volumine statutorum dictæ Curie Ripæ, & Ripette, describi, & registrari, cui sola signatura, in judicio, & extra, sufficiat, regula contraria non obstante mandamus.

Placet, & ita mandamus. A. Die 26. Augusti 1548. admissa fuit cedula d. motus proprii ex decreto, & collationata concordat. lib. 5. fol. 118. Hieronymus de Tarano. Visa Jul. Gom. Cameræ Apost. Decanus, & Ripæ Præsidentis.

Pape subscr. Admissio Põtifexi An. XIV die 26. Aug.

LXI.

Personæ Ecclesiasticæ, testandi licentiam a Sede Apostolica non habentes, decimam tantummodo partem locis piis relinquere, & donare possint.

De Spoiliis Vid. Constitut. LIV. hujusce Pontificis sup. fol. 232.

PAULUS EPISCOPUS SERVUS SERVORUM DEI Ad perpetuam rei memoriam.

Romanus Pontifex, qui ex assuetudine Sedis Apostolicæ benignitate, in favorem, Ecclesiarum, Hospitalium, & aliorum piorum locorum, diversa privilegia concedere consuevit, si processu temporis tendunt in abusum, illa moderari, ac desuper opportune providere solet, prout rerum, & temporum qualitate pensata conspiciunt in Domino salubriter expedire.

Exordium.

§.1. Sane non absque animi molestia accepimus, quod nonnulli Archiepiscopi, Episcopi, & Prælati, aliaque personæ Ecclesiasticæ, tam seculares, quam diversorum Ordinum, & militiarum regulares, non habentes de eorum rebus, ac bonis testandi, & disponendi facultatem, Ecclesias, Hospitalia, & alia pia loca, quibus a dicta

Prælati quidam, testandi facultate non habentes, instruebant hæreticos quedam loca pia, quæ ex indulto poterant consecrari, quibusmodi bona: & in Sede

H h